

Vlinderwaarnemingen 2024
GLK-terreinen Bergharen en Hernen
Elzent, Waterzuivering Hooge Veld,
Kasteel Hernen en Hernense Bos

Dagvlinders, macrovlinders, microvlinders

Hans Hollander
7 december 2024
Rapport 50

ir. Hans Hollander
Oudelaan 2005
6605 SC Wijchen
06 -37384467
hanshollander@xmsnet.nl

Overige publicaties: <https://fauna-onderzoek-wijchen.nl/content/publicatielijst>

Rups zilveren groenuil, Hernen Kasteel, 22 oktober 2021

Voorkant: Klaverspanner, Hernen Kasteel, 1 juli 2022.

Inhoud

INHOUD	3
1 INLEIDING	4
1.1 DOELSTELLING	4
1.2 UITVOERING	4
1.3 LEESWIJZER	4
2 ONDERZOEKSGBIEDEN EN METHODE	5
2.1 OVERZICHT ONDERZOEKSGBIEDEN	5
2.2 ONDERZOEKSGBIEDEN.....	6
2.3 BEZOEKEN 2024	8
2.4 BEZOEKEN 2011 T/M 2024.....	8
2.4 METHODE	9
3 ELZENT (ZUID VAN ELZENDWEG)	10
3.1 DAGVLINDERS	10
3.2 MACROVLINDERS	11
3.3 MICROVLINDERS.....	11
4 WATERZUIVERING (HOOG VELD)	14
4.1 DAGVLINDERS	14
4.2 MACROVLINDERS	14
4.3 MICROVLINDERS.....	15
5 KASTEEL HERNEN	16
5.1 DAGVLINDERS	16
5.2 MACROVLINDERS	16
5.3 MICROVLINDERS.....	17
6 HERNENSE BOS	19
6.1 DAGVLINDERS	19
6.2 MACROVLINDERS	19
6.3 MICROVLINDERS.....	20
7 KORTE SAMENVATTING	21
REFERENTIES	21

1 Inleiding

1.1 Doelstelling

Sinds 2011 en intensiever vanaf 2019 maakte ik regelmatig wandelingen in terreinen van Geldersch Landschap en Kastelen rond Bergharen, gemeente Wijchen. In 2021 heb ik een aantal terreinen van GLK frequent bezocht en alle dagvlinderwaarnemingen genoteerd (Hollander, 2021), evenals waarnemingen van dagactieve nachtvinders. In 2024 verkreeg ik een onderzoeksvergunning om in een aantal terreinen rond Bergharen en Hernen te smeren om ook niet-dagactieve nachtvinders op smeer te inventariseren. Dit rapport geeft een overzicht van waarnemingen in 4 terreinen: Elzent (zuid van Elzendweg), Waterzuivering Hooge Veld, Kasteel Hernen en Hernense Bos. Naast de waarnemingen in 2024 van dag- en nachtvinders is ook een overzicht opgenomen van totalen per jaar vanaf 2011 of een later jaar, afhankelijk van het gebied.

1.2 Uitvoering

Dit is geen systematische inventarisatie of monitoring, maar een opsomming van waarnemingen in de afgelopen jaren. Alle dag- en nachtvinderwaarnemingen zijn overdag en bij controles van op bomen aangebrachte smeer ingevoerd op waarneming.nl. De verschillende gebieden zijn niet volgens een vooropgezet plan bezocht. Er is gebruik gemaakt van een onderzoeksvergunning voor de terreinen van GLK om gebieden ook na zonsondergang te betreden, uitsluitend op openbare wandelpaden.

In 2024 zijn op 16 dagen bezoeken gebracht aan de vier terreinen. Op 4 dagen zijn avondbezoeken uitgevoerd (controles van aangebrachte smeer). Vanwege een ziekteperiode van medio april tot medio augustus is het aantal uitgebrachte bezoeken lager dan de bedoeling was.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van de vier onderzochte GLK-terreinen en verantwoordt de uitgevoerde bezoeken en toegepaste methode. Hoofdstuk 3 beschrijft de waarnemingen in Elzent (zuid van Elzendweg), hoofdstuk 4 van Waterzuivering Hooge Veld, hoofdstuk 5 van Kasteel Hernen en hoofdstuk 6 van Hernense Bos. Per gebied zijn achtereenvolgens de waarnemingen van dagvlinders, macrovlinders en microvlinders behandeld. In hoofdstuk 7 is een korte samenvatting opgenomen.

Links: pad tussen oostelijk en westelijk deel van Elzent (zuid van Elzendweg), kleine 'hotspot', met atalanta, gehakkelde aurelia, bont zandoogje, landkaartje, groot dikkopje. Rechts: zuidrand-pad zuidwestelijk deel Elzent nabij Bergharen, vliegplaats koevinkje.

2 Onderzoeksgebieden en methode

2.1 Overzicht onderzoeksgebieden

In dit rapport zijn waarnemingen opgenomen in vier onderzoeksgebieden (figuur 1):

- Elzent, zuid van Elzendweg: deelgebied van de Elzent in het noordwesten van de gemeente Wijchen, ten westen/noordwesten van het dorp Bergharen.
- Waterzuivering (Hooge Veld): langs de waterzuivering van Waterschap Rivierenland aan de Schaarsestraat bij de Nieuwe Wetering ligt een toegangspad naar een bosje achter de waterzuivering.
- Hernen Kasteel: bos en graslanden rond en vooral ten westen van Kasteel Hernen, ten westen van de A50.
- Hernense Bos: bos, ven, heide en graslanden ten oosten van de A50 bij Hernen.

Figuur 1. Ligging van de vier onderzoeksgebieden die in dit rapport zijn besproken (rood omlijnd). Bovenin Elzent (zuid van Elzendweg), onder van west naar oost Waterzuivering Hooge veld, Kasteel Hernen en Hernense Bos. Midden bovenin ligt Bergharen, tussen Kasteel Hernen en Hernense Bos ligt Hernen langs de A50.

2.2 Onderzoeksgebieden

Per deelgebied is een korte beschrijving opgenomen met een figuur waarin de routes zijn weergegeven waarlangs de vlinderwaarnemingen zijn gedaan.

Elzent (zuid van Elzendweg)

De Elzent is onderdeel van het rivierduin in het Land van Maas en Waal, dat loopt van Heumen tot Horssen. Op soms vrij hoge zandduinen zijn naaldbos (vooral grove den) en loofbos (vooral zomereik) aanwezig met daartussen twee grotere delen met open zand. Het in 2024 onderzochte deelgebied ligt ten zuiden van de Elzendweg (figuur 2). Het westelijk deel hiervan is een vrij nat bos met veel open water, het middengedeelte bestaat uit agrarisch grasland (één doorsteekpad) en het oostelijk deel is meer een afwisseling van bosjes en graslanden.

Figuur 2. Elzent (zuid van Elzendweg) met alle waarnemingen van de auteur in 2024 (waarneming.nl).

Waterzuivering

Dit is een eikenbosje met een fijnsparrenopstand (figuur 3), ten westen van een waterzuivering van Waterschap Rivierenland (dit terrein is niet betreden). Er loopt een pad langs een sloot, waarlangs twee rondes door het bos kunnen worden gemaakt. Deze twee delen zijn gescheiden door een sloot. In het westelijk deel tegen de fijnsparrenopstand is een deel van het pad dat west-oost loopt, met veel lichtinval.

Figuur 3. Onderzoeksgebied Waterzuivering met alle waarnemingen van de auteur in 2024 (waarneming.nl).

Kasteel Hernen

In het oostelijk deel van het onderzoeksgebied rond het Kasteel zijn diverse laanstructuren rond graslanden aanwezig met veel beuken. Ten noorden van het Kasteel ligt een nat bos met twee waterpartijen waar een pad doorheen loopt. Ten noorden hiervan ligt een voornamelijk grove dennenbos. Centraal ligt een paardenbak die van het zuidelijker centrale grasland wordt gescheiden door een haag met eenstijlige meidoorn en sleedoorn, waarlangs een pad loopt naar het westelijk deel. Dit westelijke deel is een gemengd bos met zomereik en een doorgaande beukenlaan. Ten oosten hiervan liggen graslanden en bosjes. Hier ligt ook een hooilandje dat aan de west- en zuidzijde van omliggende akkers wordt gescheiden door ingezaaide kruidenranden (figuur 4).

Figuur 4. Onderzoeksgebied Hernen Kasteel met alle waarnemingen van de auteur in 2024 (waarneming.nl).

Hernense Bos

Het Hernense bos bestaat voornamelijk uit eikenhakhout en grove dennen. De grove dennen zijn in het verleden aangeplant voor de productie van stouthout voor de mijnbouw. Het oostelijk deel is niet toegankelijk. Vanaf de Hernense molen loopt een wandelpad linksom het ven, waarbij een klein

heideveld wordt gepasseerd. Het westelijk deel is voornamelijk bos, met een korte beukenlaan. Geheel aan de westkant langs de A50 liggen enkele begraasde weilanden waar veel sint-jacobskruid groeit (figuur 5).

Figuur 5. Onderzoeksgebied Hernense Bos met alle waarnemingen van de auteur in 2024 (waarneming.nl).

2.3 Bezoeken 2024

In 2024 zijn de vier onderzoeksgebieden op 16 verschillende dagen bezocht. Elzent (zuid van Elzendweg) is 7x bezocht, Waterzuivering (Hooge Veld) 4x, Kasteel Hernen 6x en Hernense Bos 3x. In elk gebied is in 2024 eenmalig gesmeerd (tabel 1).

Onderzoeksgebied	19-jan	26-jan	2-feb	23-feb	8-mrt	9-mei	20-mei	8-jun	9-jun	14-jun	12-aug	31-aug	6-sep	13-sep	4-okt	15-nov	Totaal
Elzent (zuid van Elzendweg)	1		1			1			1		1		1		1		7
Waterzuivering (Hooge Veld)		1			1		1					1					4
Kasteel Hernen										1	1	1		1	1	1	6
Hernense Bos				1				1							1		3

Tabel 1. Overzicht bezoeken aan onderzoeksgebieden in 2024. Goudkleurig = smeerronde.

2.4 Bezoeken 2011 t/m 2024

De vier onderzoeksgebieden bezocht van 2011 t/m 2024. Tabel 2 geeft het aantal bezoeken per jaar per gebied waarvan waarnemingen van dag- en nachtvlinders in dit rapport zijn opgenomen. In alle opgenomen jaren is het totaal aantal bezoeken 22 (Hernense Bos) tot 52 (Kasteel Hernen).

Onderzoeksgebied	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	Totaal
Elzent (zuid van Elzendweg)	1								2	9	11	3	6	7	39
Waterzuivering (Hooge Veld)				2	1	3	2	3	7	12	5		3	4	42
Kasteel Hernen						3	1	2	9	16	5	3	7	6	52
Hernense Bos		1	2	1	1			2	1	2	1	3	5	3	22

Tabel 2. Totaal aantal bezoeken per onderzoeksgebied per jaar 2011-2024.

2.4 Methode

Zoals aangegeven in par. 1.2 is dit geen systematische inventarisatie, maar een opsomming van waarnemingen in 2024 de in tabel 2 opgenomen jaren. Alle waargenomen dagvlinders langs de routes zijn ingevoerd op waarneming.nl. De verschillende gebieden zijn niet volgens een vooropgezet plan bezocht, wel afhankelijk van het weer (mooie vlinderdagen). Alle waarnemingen zijn zichtwaarnemingen, soms met behulp van een verrekijker.

Van macrovlinders zijn zowel waarnemingen van dagactieve vlinders, rupsen als vlinders op smeer genoteerd. De smeer bestaande uit een mengsel van rode wijn en opgeloste suiker is voor zonsondergang aangebracht op bomen met een ruwe stam (vooral zomereiken, grove dennen) met behulp van een plantenspuit. Tijdens donker zijn de gesmeerde bomen afgelopen met een zaklantaarn, vlinders op smeer zijn gedetermineerd en gefotografeerd en ingevoerd op waarneming.nl.

Van microvlinders zijn zowel waarnemingen van dagactieve vlinders als blad mijnen, zakken, kokers genoteerd. Incidenteel zijn er waarnemingen op smeer.

Bont zandoogje, Elzent (zuid van Elzendweg), 13 augustus 2021.

3 Elzent (zuid van Elzendweg)

3.1 Dagvlinders

In 2024 zijn tijdens 4 bezoeken 9 soorten dagvlinders waargenomen. In totaal zijn in dit onderzoeksgebied vanaf 2019 20 soorten dagvlinders waargenomen (tabel 3).

Zuid van Elzendweg	24				Totaal
	9-mei	9-jun	12-aug	6-sep	
Oranjetipje	1				1
Groot koolwitje	1			2	3
Klein koolwitje	1		12	5	18
Klein geaderd witje	2				2
Citroenvlinder		1			1
Icarusblauwtje				1	1
Dagpauwoog	4				4
Landkaartje	1			4	5
Bont zandoogje	1	1		18	20
Totaal individuen	11	2	12	30	55
Soorten	7	2	1	6	9

Zuid van Elzendweg	19	20	21	22	23	24
1 Groot dikkopje	2	4	8	7	1	
2 Oranjetipje	6		44		6	1
3 Groot koolwitje	2	29	23	3	7	3
4 Klein koolwitje	6	49	83	18	23	18
5 Klein geaderd witje	3	8	46	15	3	2
6 Citroenvlinder	3		11		2	1
7 Kleine vuurvlinder	1	6	1		2	
8 Boomblauwtje		8			2	
9 Bruin blauwtje		2			1	
10 Icarusblauwtje		2	2			1
11 Kleine parelmoervlinder		1				
12 Atalanta		9	50	2	4	
14 Dagpauwoog	3	5	18	10	6	4
15 Gehakelde aurelia		2	8	2	1	
15 Landkaartje		4	6		2	5
16 Bruin zandoogje	1	35	15	14	22	
17 Koevinkje		1	8	7	6	
18 Oranje zandoogje		2			1	
19 Bont zandoogje	5	60	134	5	21	20
20 Hooibeestje		3	1			
Totaal individuen	32	230	458	83	110	55
Soorten	10	18	16	10	17	9

Tabel 3. Dagvlinderwaarnemingen Elzent (zuid van Elzendweg). Links 2024 en rechts 2019 t/m 2024.

In 2020 en 2021 vonden de meeste bezoeken plaats (9 en 11), opvallend is dat in 2023 met minder bezoeken (6) meer soorten en individuen zijn waargenomen dan in 2024 (7). De timing van de bezoeken is daarbij van belang. In 2021 is oranjetipje (vliegtijd maart tot mei) bijvoorbeeld (bezoeken vanaf maart), 2020, omdat bezoeken in 2020 en 2024 niet (bezoeken vanaf mei).

Opvallend is dat graslandvlinders in alle jaren in relatief lage aantallen (of niet) zijn waargenomen. Dit gaat om (naast oranjetipje) kleine vuurvlinder, bruin blauwtje, icarusblauwtje, kleine parelmoervlinder, bruin zandoogje, oranje zandoogje en hooibeestje. Mogelijk zijn de droogtejaren 2018, 2019 en 2022 hier een verklaring voor (zoals in meer terreinen rond Wijchen, o.a. Balgooyse Wetering (Hollander, 2024). Daarnaast is stikstofdepositie een belangrijke factor in de achteruitgang van deze soorten. In de omgeving van de Elzent vindt intensieve landbouw plaats. Terreinen als de Elzent zijn feitelijk vlinderoases binnen groot ongeschikt leefgebied.

Leuk is de aanwezigheid van een populatie koevinkjes in de braamstruwelen langs de bosrand van de zuidwestrand van het gebied. In 2024 is hier in de vliegtijd (half juni-half augustus) 2x gezocht naar koevinkjes, helaas zonder resultaat. In 2020 is op de uiterste zuidoostpunt van het onderzoeksgebied bij Bergharen ook één exemplaar gezien.

Bont zandoogje is langs de bosranden, meestal op zonbeschenen plekken, de meest algemene soort, naast klein en klein geaderd koolwitje. 2021 was een goed jaar voor atalanta, met name in september was er veel trek waarneembaar. Op 17 september bleek in een bosje in het

zuidoosten van dit gebied (bij Bergharen), een groot deel langs het pad (noord-zuid) uitgekapt. Hier zaten op dat moment tenminste 25 atalanta's en 3 gehakkelde aurelia's. In 2024 zijn hier nauwelijks vlinders meer gezien, slecht een enkel bont zandooigje.

3.2 Macrovlinders

In 2024 zijn tijdens 4 bezoeken 8 soorten macrovlinders waargenomen. In totaal zijn er in dit onderzoeksgebied vanaf 2020 16 soorten macrovlinders waargenomen (tabel 4).

Elzent (zuid van Elzendweg)	24				Totaal
	2-feb	9-mei	9-jun	6-sep	
Gewone bandspanner	2				2
Perentak	1				1
Kleine voorjaarsspanner	1				1
Witte grijsbandspanner			1		1
Stro-uiltje				2	2
Wachtervlinder	29				29
Zwartvlekwinteruil	7				7
Bosbesuil	33				33
Totaal individuen	71	2	1	2	76
Soorten	5	1	1	6	8

Elzent (zuid van Elzendweg)	20	21	22	23	24
1 Zuringspanner	2				
2 Gewone bandspanner					2
3 Gestreepte goudspanner			1	1	
4 Kleine wintervlinder				1	
5 Perentak					1
6 Kleine voorjaarsspanner					1
7 Witte grijsbandspanner		1	1		1
8 Sint jacobsvlinder		1	1	1	
9 Stro-uiltje					2
10 Bruine snuituil		1			
11 Tweestreepvoorjaarsuil				1	
12 Wachtervlinder				30	29
13 Roodkopwinteruil				2	
14 Zwartvlekwinteruil					7
15 Bosbesuil				6	33
16 Gamma-uil					1
Totaal individuen	2	3	2	43	76
Soorten	1	3	2	8	8

Tabel 4. Macrovlinderwaarnemingen Elzent (zuid van Elzendweg). Links 2024 en rechts 2020 t/m 2024.

De waarnemingen van perentak, wachtervlinder, zwartvlekwinteruil en bosbesuil op 2 februari 2024 zijn op smeer. De kleine voorjaarsspanner werd tijdens het smeer aanbrengen op een boom gevonden. De overige waarnemingen van gewone bandspanner, witte grijsbandspanner en stro-uiltje zijn waarnemingen van dagactieve nachtvlinders.

Behalve op 2 februari 2024 is ook gesmeerd op 17 februari 2023, waarbij bosbesuil, roodkopwinteruil, tweestreepvoorjaarsuil en wachtervlinder zijn gevonden. Van de zuringspanner zijn alleen in 2020 twee individuen gezien op twee graspercelen. Dit is gezien het verspreidingsgebied op de Overasseltse en Hatertse Vennen en enkele locaties rond Wijchen een vrij oostelijke locatie (Hollander, 2024). Op één van beide graspercelen is in 2021 en 2023 ook één sint-jacobsvlinder gezien.

3.3 Microvlinders

In 2024 zijn 24 soorten microvlinders waargenomen. In totaal zijn er in dit onderzoeksgebied vanaf 2019 51 soorten microvlinders waargenomen (tabel 5).

Van smaragdlangsprietmot, voorjaars- en herfstkortvleugelmot, groene eikenbladroller, zonneproetbladroller, gewone, bleke en blauwooggrasmot en buxusmot zijn adulten waargenomen. Van sierlijke en sigaarzakdrager zijn rupsen met zakken waargenomen. Meidoorn- en wilgenstippelmot betreffen rupsen in spinsels op de waardplant. De overige waarnemingen betreffen mijnen op de in de tabel opgenomen waardplanten.

Elzent (zuid van Elzendweg)	19	20	21	22	23	24	Waardplant
17 Roze purpermot					2		Berk spec.
18 Late purpermot				61		6	Berk spec.
19 Ronde berkenblaasmijnmot						1	Berk spec.
20 Bramenblaasmijnmot				8	2	2	Braam spec.
21 Groene berkenmineermot				3			Berk spec.
22 Hazelaarmineermot					1		Hazelaar
23 Zilverbandbeukenmineermot				4		3	Beuk
24 Meidoornmineermot				1			Eenstijlige meidoorn
25 Maagdelijke mineermot				7	2		Hazelaar
26 Gewone lijsterbesmineermot				4	1		Wilde lijsterbes
27 Schietwilgmineermot					1	1	Schietwilg
28 Bladrandberkenmineermot				1	2	2	Berk spec.
29 Gewone wilgmineermot				3	2	1	Wilg spec.
30 Esdoornmineermot				6	2	16	Gewone esdoorn
31 Kleine kornoeljegaatjesmaker				1			Kornoelje spec.
32 Smaragdlangsprietmot	21					5	
33 Gele bramenvlekmot			1	13	3	8	Braam spec.
34 Gewone eikenvlekmot				13	4	2	Zomereik
35 Sierlijke zakdrager			1				
36 Sigaarzaakdrager			4	4	3	4	
37 Elzenooglapmot				1			Zwarte els
38 Meidoornzebramot				1			Eenstijlige meidoorn
39 Berkenzebramot						1	Berk spec.
40 Gewone zebramot						1	Hazelaar
41 Wilgenslakkenspoormot				1			Wilg spec.
42 Hazelaarblaasmot				12	4	8	Hazelaar
43 Vruchtboomvouwmot				1			Eenstijlige meidoorn
44 Oranje elzenvouwmot					2		Zwarte els
45 Gewone esdoornvouwmot				6	2	6	Gewone esdoorn
46 Goudrugelzenvouwmot					1	2	Zwarte els
47 Beukenvouwmot		1		3			Beuk
48 Hazelaarvouwmot				13	2	2	Hazelaar
49 Meidoornvouwmot				2			Eenstijlige meidoorn
50 Gewone eikenvouwmot				5		1	Zomereik
51 Gewone elzenvouwmot				10	1	1	Zwarte els
52 Wilgenvouwmot				4		1	Wilg spec.
53 Lijsterbesbouwmot				9	1	2	Wilde lijsterbes
54 Elzenblaasmijnmot						3	Zwarte els
55 Berkenvouwmot				8	1	3	Berk spec.
56 Meidoornstippelmot		1	11				Eenstijlige meidoorn
57 Wilgenstippelmot				11			Wilg spec.
58 Hangmatmot				5	2	1	Berk spec., wilde lijsterbes
59 Voorjaarskortvleugelmot			3				
60 Herfstkortvleugelmot			6				
61 Hoppvrachtmot				11	2	4	Hop
62 Groene eikenbladroller	1			1			
63 Zonnesproetbladroller			1				
64 Gewone grasmot			3		2		
65 Bleke grasmot						1	
66 Blauwooggrasmot						1	
67 Buxusmot						2	
Totaal individuen	22	8	24	233	57	79	
Soorten	2	3	6	32	27	24	
Verzameloorten							
1 Stigmella aurella / splendidissima			2	6	3	5	Braam spec.
2 Stigmella floslactella / microtheriella					1		Hazelaar
3 Stigmella ruficapitella						1	Zomereik
4 Stigmella spec.				1	1		
5 Phyllonorycter spec.					1		
6 Stippelmot onbekend			1			1	

Tabel 5. Microvlinderwaarnemingen Elzent (zuid van Elzendweg) 2019 t/m 2024.

Groot dikkopje, 20 juni 2021

Kleine parelmoervlinder, 31 mei 2020

Koevinkje, 11 juli 2021

Zuringspanner, 12 juli 2020

Tweestreepvoorjaarsuil, 17 februari 2023

Zwartvlekwinteruil, 2 februari 2024

Sierlijke zakdrager, 19 maart 2021

Smaragdlangsprietmot, 21 april 2024

Blauwooggrasmot, 7 juli 2023

Ronde berkenblaasmijnmot, 4 oktober 2024

Goudrugelzenvouwmot, 21 oktober 2023

Hopprachtmot, 21 oktober 2022

4 Waterzuivering (Hooge Veld)

4.1 Dagvlinders

In 2024 zijn tijdens 2 bezoeken 6 soorten dagvlinders waargenomen. In totaal zijn in dit onderzoeksgebied vanaf 2014 19 soorten waargenomen (tabel 6).

	24		Totaal
	20-mei	31-aug	
Waterzuivering			
Groot koolwitje		2	2
Klein koolwitje	3	3	6
Atalanta		2	2
Dagpauwoog		1	1
Landkaartje		8	8
Bont zandoojie	6	3	9
Totaal individuen	9	19	28
Soorten	2	6	6

Waterzuivering	14	15	16	17	18	19	20	21	23	24
1 Groot dikkopje	1		4		5		8	2	3	
2 Oranjetipje							28			
3 Groot koolwitje	1		3		7		24	6	2	2
4 Klein koolwitje	5	2	4	1	17	25	173	31	18	6
5 Klein geaderd witje	1		16	4	20	7	14	9	9	
6 Citroenvlinder					1		10	1		
7 Kleine vuurvlinder					1	1	6	1		
8 Boomblauwtje			1				5	2		
9 Bruin blauwtje							2		1	
10 Icarusblauwtje	3					2	7		1	
11 Atalanta	1	1		1	3		25	17	3	2
12 Distelvlinder			1							
13 Dagpauwoog		1	1	1			10	9	4	1
14 Kleine vos	1		5							
15 Gehakkelde aurelia			1		5	4	6	5	6	
16 Landkaartje			6	9	2	12	2		2	8
17 Bruin zandoojie					1		18	6	13	
18 Koevinkje								2		
19 Bont zandoojie	2	1	11	3	2	21	55	43	6	9
Totaal individuen	15	5	53	19	64	72	393	134	68	28
Soorten	8	4	11	6	11	7	16	13	11	6

Tabel 6. Dagvlinderwaarnemingen Waterzuivering (Hooge Veld). Links 2024 en rechts 2014-2024.

In 2019 en 2020 vonden de meeste bezoeken plaats (7 en 12). In 2020 en 2021 zijn de meeste dagvlinders waargenomen. Klein en klein geaderd witje en bontzandoojie komen overal langs de paden voor. Graslandvlinders zijn met name gezien langs het hoofdpad vanaf de entree en het middenpad langs de sloot. Er zijn twee locaties waar op zonnige dagen struweelvlinders als atalanta en gehakkelde aurelia veel zijn gezien; aan de noordoost kant van het middenpad langs de sloot en in het braamstruweel in het westelijke bosdeel,

4.2 Macrovlinders

In 2024 zijn tijdens 1 bezoek (8 maart) 4 soorten macrovlinders waargenomen. In totaal zijn er in dit onderzoeksgebied vanaf 2014 13 soorten macrovlinders waargenomen (tabel 7).

Hooge Veld - Waterzuivering	14	16	17	20	21	23	24
1 Sint-jansvlinder		2					
2 Gele eenstaart			1				
3 Geogde bandspanner		1					
4 Gewone bandspanner			2	4	1	2	
5 Gestreepte goudspanner						1	
6 Grote voorjaarsspanner							1
7 Gewone spikkelspanner							1
8 Sint jacobsvlinder						11	
9 Bruine snuituil			1				
10 Dubbelstipvoorjaarsuil							2
11 Bosbesuil							1
12 Zilverstreep	1						
13 Gamma-uil							1
Totaal	1	3	4	4	1	15	5
Soorten	1	2	3	1	1	4	4

Tabel 7. Macrovlinderwaarnemingen Waterzuivering (Hooge Veld) 2014 t/m 2024.

De waarnemingen van grote voorjaarsspanner, grote spikkelspanner, tweestreepvoorjaarsuil en bosbesuil op 8 maart 2024 zijn op smeer. De waarnemingen van sint-jacobsvlinder betreffen alle rupsen op het hoofdpad aan de zuidrand van het onderzoeksgebied.

4.3 Microvlinders

In 2024 zijn 9 soorten microvlinders waargenomen. In totaal zijn er in dit onderzoeksgebied vanaf 2021 11 soorten microvlinders waargenomen (tabel 8).

De waarnemingen van voorjaarskortvleugelmot op 8 maart 2024 zijn op smeer. Daarnaast zijn van geelbandlangsprietmot, brandnetelmot, gewone grasmot en blauwooggrasmot adulte dieren waargenomen. De overige waarnemingen betreffen mijnen op de in de tabel opgenomen waardplanten.

Waterzuivering (Hooge Veld)	21	23	24	Waardplant
14 Geelbandlangsprietmot		1		
15 Gele bramenvlekmot			2	Braam spec.
16 Gewone eikenvlekmot			1	Zomereik
17 Gewone zakdrager	1		1	
18 Beukenvouwmot			3	Beuk
19 Gewone eikenvouwmot			1	Zomereik
20 Voorjaarskortvleugelmot			7	
21 Braamkokermot			2	Braam spec.
22 Brandnetelmot			1	
23 Gewone grasmot			18	
24 Blauwooggrasmot	1			
Verzamelsorten				
2 Stigmella aurella/splendidissima			4	Braam spec.
Totaal	2	19	22	
Soorten	2	2	9	

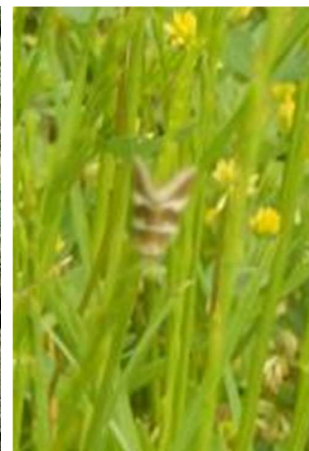
Tabel 8. Microvlinderwaarnemingen Waterzuivering (Hooge Veld) 2021, 2023 en 2024.

Icarusblauwje (man), 30 juni 2023

Dubbeltstipvoorjaarsuil, 8 maart 2024

Zilverstreep, 26 mei 2014

5 Kasteel Hernen

5.1 Dagvlinders

In 2024 zijn tijdens 3 bezoeken 10 soorten dagvlinders waargenomen. In totaal zijn in dit onderzoeksgebied vanaf 2011 22 soorten waargenomen (tabel 9).

		24			
		12-aug	31-aug	4-okt	T
Hernen Kasteel					
Groot koolwitje		5	3	1	9
Klein koolwitje		6	9	3	18
Klein geaderd witje			3		3
Kleine vuurvliinder				1	1
Icarusblauwtje			1		1
Atalanta		1			1
Dagpauwoog			1		1
Landkaartje			4		4
Bont zandoogje			8	11	19
Hooibeestje		4			4
Totaal individuen		16	29	16	61
Totaal soorten		4	7	4	10

Hernen Kasteel	11	13	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1 Groot dikkopje			3		1		5				1
2 Oranjetipje							7	2			1
3 Groot koolwitje					5	3	32	5		2	9
4 Klein koolwitje					10	35	132	21	6	34	18
5 Klein geaderd witje			4		8	4	17	3	2	2	3
6 Oranje luzernevlinder						5					
7 Citroenvlinder			1				11	2		5	
8 Kleine vuurvliinder						17	13	9		29	1
9 Boomblauwtje					4		6			2	
10 Bruin blauwtje						4	2			5	
11 Icarusblauwtje						56	25			1	1
12 Kleine parelmoervlinder							2	3		1	
13 Atalanta			1			5	11	5		1	1
14 Distelvlinder						3					
15 Dagpauwoog					6	3	1	26	7	13	3
16 Kleine vos		1		2	3						
17 Gehakkelde aurelia							2				
18 Landkaartje										1	4
19 Bruin zandoogje			1		12		33	4	20	22	
20 Koevinkje							2		5	5	
21 Bont zandoogje	1		1		3	11	27	23	2	22	19
22 Hooibeestje						2	43	5		2	4
Totaal individuen	1	1	11	8	49	146	396	89	48	139	61
Totaal soorten	1	1	6	2	9	12	18	12	6	18	10

Tabel 9. Dagvlinderwaarnemingen Kasteel Hernen. Links 2024 en rechts 2011 t/m 2024.

In 2019 en 2020 vonden de meeste bezoeken plaats (9 en 16). In 2019, 2020 en 2023 zijn de meeste dagvlinders waargenomen. Aan de oostkant van het onderzoeksgebied liggen twee hotspots voor graslandvlinders: het pad richting de Schaarsestraat en hooiland met kruidenrijke rand langs een akker ten zuiden van de Sluisweg (pad). Op beide locaties zijn meerdere jaren koevinkjes gezien (niet in 2024). Op het hooiland met veel jacobskruiskruid en boerenwormkruid met name in 2019 en 2020 veel graslandvlinders gezien: kleine vuurvliinder, bruin blauwtje, icarusblauwtje, kleine parelmoervlinder, bruin zandoogje en hooibeestje. In 2023 werden vooral kleine vuurvliinder en bruin zandoogje vaak gezien.

5.2 Macrovlinders

In 2024 zijn tijdens 2 bezoeken 4 soorten macrovlinders waargenomen en 1 verzamelsoort. In totaal zijn er in dit onderzoeksgebied vanaf 2016 15 soorten macrovlinders waargenomen (tabel 10).

Huismoeder, zwart weeskind en *Epiritta spec.* (herfst-/novemberspanner) zijn waarnemingen op smeer op 13 september. Van slakrups en zuringspanner zijn overdag adulten waargenomen.

Zuringspanner, klaverspanner en sint-jacobsvlinder zijn graslandsoorten die met name op het hooiland en de akker met kruidenrand zijn waargenomen, daarnaast ook op het centrale grasland. Van sint-jacobsvlinder gaat het om zowel adulten als rupsen.

Roesje is in 2016, 2017 en 2018 overwinterend waargenomen in het Kasteel Hernen, tijdens vleermuiswintertellingen.

	24	
	12-aug	13-sep
Hernen Kasteel	1	
Slakrups	1	
Zuringspanner	1	
Huismoeder		1
Zwart weeskind		1
Verzameloorten		
Epirrita spec.		1
Totaal	2	2
Soorten	2	2

Hernen Kasteel	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1 Slakrups									1
2 Grijs stipspanner	1								
3 Zuringspanner				1	6	2		2	1
4 Gewone bandspanner								1	
5 Klaverspanner						47	7		
6 Kolibrievlinder				1					
7 Elkenprocessierups	1				40				
8 Sint-jacobsvlinder					3		11	57	
9 Rood weeskind				1					
10 Roesje	7	2	4						
11 Stro-uiltje			1						
12 Zilveren groenuil						1			
13 Huismoeder									1
14 Zwart weeskind									1
15 Gamma-uil					12	3			
Verzameloorten									
1 Epirrita spec.									1
Totaal	9	2	5	3	61	53	18	60	5
Soorten	3	1	2	3	4	4	2	3	5

Tabel 10. Macrovlinderwaarnemingen Kasteel Hernen. Links 2024 en rechts 2016 t/m 2024.

5.3 Microvlinders

In 2024 zijn 34 soorten microvlinders waargenomen en 6 verzamelsoorten. In totaal zijn er in dit onderzoeksgebied vanaf 2016 44 soorten microvlinders waargenomen (tabel 11). Van smaragdlangsprietmot, gewone, vroege, bleke en variabele grasmot zijn adulten waargenomen. Van sigaarzakdrager zijn rupsen met zakken waargenomen. De overige waarnemingen betreffen mijnen op de in de tabel opgenomen waardplanten.

Bruin blauwtje, 17 juli 2020

Landkaartje, 31 augustus 2024

Zwart weeskind, 13 september 2024

Slakrups, 12 augustus 2024

Vuilboomoglapmot, 4 okt 2024

Sleedoornhangmatmot, 15 nov 2024

Hernen Kasteel	16	20	21	22	23	24	Waardplant
16 Eikenpurpermot					1		Zomerek
17 Late purpermot						12	Berk spec.
18 Gewone eikenblaasmijnmot				1			Zomerek
19 Bramenblaasmijnmot				2	1	1	Braam spec.
20 Akenmineermot		1					Spaanse aak
21 Groene berkenmineermot						2	Berk spec.
22 Hazelaarmineermot						1	Hazelaar
23 Zilverbandbeukenmineermot			8		10	11	Beuk
24 Maagdelijke mineermot			3			1	Hazelaar
25 Gewone lijsterbesmineermot						1	Wilde lijsterbes
26 Meidoornhoekmineermot					1		Eenstlijlige meidoorn
27 Pruimenbalonmot					3	6	Sleedoorn
28 Bladrandberkenmineermot						2	Berk spec.
29 Esdoornmineermot						1	Gewone esdoorn
30 Zigzagbeukenmineermot		3	9		2	7	Beuk
30 Gewone zebarmot						1	Hazelaar
31 Geelbandlangsprietmot						3	
32 Gele bramenvlekmot				9	1	11	Braam spec.
33 Bruine eikenvlekmot		1		5			Tamme kastanje
34 Gewone eikenvlekmot			2		2	8	Zomereik
35 Sigaarzakdrager			13	137	10	14	
36 Vuilboomooglapmot						1	Sporkehout
37 Acaciavouwmot						2	Robinia spec.
38 Meidoornzebramot						1	Eenstlijlige meidoorn
40 Hazelaarblaasmot					1	2	Hazelaar
41 Gewone esdoornvouwmot						1	Gewone esdoorn
42 Beukenvouwmot		2	2	4	4	25	Beuk
43 Hazelaarvouwmot			2		1	1	Hazelaar
44 Meidoornvouwmot			1		1	2	Eenstlijlige meidoorn
45 Gewone eikenvouwmot			2	1	2	2	Zomereik
46 Lijsterbesvouwmot					1	4	Wilde lijsterbes
47 Sleedoornvouwmot					1	2	Sleedoorn
48 Berkenvouwmot						1	Berk spec.
49 Meidoornstippelmot					2	1	Eenstlijlige meidoorn
50 Vanillevlekje							Berk spec.
51 Hangmatmot					1	3	Wilde lijsterbes, berk spec.
52 Sleedoornhangmatmot						2	Sleedoorn
53 Vuurmot						1	
54 Braamkokermot						1	Braam spec.
55 Hopprachtmot			1		1	1	Hop
56 Gewone grasmot		13	1		5		
57 Vroege grasmot		7			1		
58 Bleke grasmot	1			1			
59 Variabele grasmot			3				
Totaal	1	27	47	160	52	135	
Soorten	1	7	12	8	21	34	
Verzameloorten							
2 Stigmella aur/splen		1	2	2	1	5	Braam spec.
3 Stigmella ruficapitella			1			3	Zomereik
4 Stigmella spec.						2	
5 Phyllopronactor spec.			1			1	
6 Stippelmot onbekend							
7 Micro onbekend			1			1	

Tabel 11. Microvlinderwaarnemingen Kasteel Hernen 2016 t/m 2024.

6 Hernense Bos

6.1 Dagvlinders

In 2024 zijn er geen dagvlinders waargenomen. De drie bezoeken waren uitsluitend gericht op nachtvlinders. In totaal zijn in dit onderzoeksgebied vanaf 2012 15 soorten waargenomen (tabel 12). In 2022, 2023 en 2024 vonden de meeste bezoeken plaats (3, 5, 3), in het algemeen is het gebied niet vaak bezocht voor dagvlinders. In 2018 en 2020 zijn de meeste dagvlinders waargenomen.

De voor dagvlinders meest interessante stukken liggen op het grasland rond de Hernense molen (kleine vuurvliinder, icarusblauwtje, hooibeestje), in het middendeel met ven en heide (kleine vuurvliinder) en de graslanden aan de westzijde tegen de A50 (kleine vuurvliinder). Over het algemeen gaat het om lage aantallen (mede vanwege weinig gerichte bezoeken).

Hernense Bos	12	13	14	15	18	19	20	21	22	23
1 Oranjetipje				1						
2 Groot koolwitje				2	10		4			1
3 Klein koolwitje	1	1			7	1	5	1	3	4
4 Klein geaderd witje					10				1	
5 Citroenvliinder				4			1			
6 Kleine vuurvliinder				1	6	1	11		1	1
7 Boomblauwtje					3		2			
8 Icarusblauwtje	1					1				
9 Atalanta									1	
10 Daggauwoog					1				7	1
11 Gehakkelde aurelia					1					
12 Landkaartje					2					
13 Bruin zandoojie							2		3	
14 Bont zandoojie		1	1	3	8	1	3		1	
15 Hooibeestje					3		1			
Totaal individuen	1	3	1	11	51	4	29	1	17	7
Totaal soorten	1	3	1	5	10	4	8	1	7	4

Tabel 12. Dagvlinderwaarnemingen Hernense Bos 2012 t/m 2023.

6.2 Macrovlinders

In 2024 zijn tijdens 2 bezoeken 11 soorten macrovlinders waargenomen. In totaal zijn er in dit onderzoeksgebied vanaf 2020 12 soorten macrovlinders waargenomen (tabel 13).

Hernense Bos	24		T
	23-feb	8-jun	
Zuringspanner		2	2
Kleine voorjaarsspanner	1		1
Grote voorjaarsspanner	4		4
Gewone spikkelspanner	1		1
Sint-jacobsvlinder		1	1
Tweestreepvoorjaarsuil	18		18
Kleine voorjaarsuil	6		6
Wachtervlinder	3		3
Roodkopwinteruil	1		1
Bosbesuil	3		3
Gamma-uil		1	1
Totaal individuen	37	4	41
Totaal soorten	8	3	11

Hernense Bos	20	22	23	24
1 Metaalvlinder		2		
2 Zuringspanner		1	2	2
3 Kleine voorjaarsspanner				1
4 Grote voorjaarsspanner				4
5 Gewone spikkelspanner				1
6 Sint-jacobsvlinder		1	7	24
7 Tweestreepvoorjaarsuil				18
8 Kleine voorjaarsuil				6
9 Wachtervlinder				3
10 Roodkopwinteruil				1
11 Bosbesuil				3
12 Gamma-uil				1
Verzamelseorten				
1 Epirrita spec.				1
Totaal individuen	4	9	24	41
Totaal soorten	3	2	1	11
Totaal verzamelsoorten				1

Tabel 13. Macrovlinderwaarnemingen Hernense Bos. Links 2024 en rechts 2020 t/m 2024.

De waarnemingen van kleine voorjaarsspinner, grote voorjaarsspinner, gewone spikkelspinner, tweestreepvoorjaarsuil, kleine voorjaarsuil, wachtervlinder, roodkopwinteruil en bosbesuil op 23 februari waren op smeer. Van zuringspinner, sint-jacobsvlinder en gamma-uil betrof het adulte exemplaren.

De waarnemingen van metaalvlinder en sint-jacobsvlinder (2 imago's, rest rupsen) waren op een graslandje aan de westzijde van het gebied langs de snelweg A50. De waarnemingen van zuringspinner waren vooral op het pad door de hei in het centrale deel en een enkele bij de Hermense molen.

6.3 Microvlinders

In 2024 zijn 14 soorten microvlinders waargenomen. In totaal zijn er in dit onderzoeksgebied vanaf 2022 18 soorten microvlinders waargenomen (tabel 14). Van herfstkortvleugelmot, groene eikenbladroller en gewone grasmot zijn adulten waargenomen. Van sigaarzakdrager zijn rupsen met zakken waargenomen. De overige waarnemingen betreffen mijnen op de in de tabel opgenomen waardplanten.

Hernense Bos	22	23	24	Waardplant
13 Late purpermot			5	Berk spec.
14 Bramenblaasmijnmot	1	3	1	Braam spec.
15 Boogjeseikenmineermot		1	1	Zomereik
16 Zilverbandbeukenmineermot		4	1	Beuk
17 Gele bramenvlekmot	2	6	1	Braam spec.
18 Gewone eikenvlekmot		17	5	Zomereik
19 Sigaarzakdrager	4	2	2	
20 Gewone zebramot		1		Hazelaar
21 Hazelaarblaasmot		1		Hazelaar
22 Beukenvouwmot		6	15	Beuk
23 Hazelaarvouwmot		3	1	Hazelaar
24 Gewone eikenvouwmot	1	7	1	Zomereik
25 Lijsterbesvouwmot		5	1	Wilde lijsterbes
26 Berkenvouwmot			2	Berk spec.
27 Hangmatmot		10	2	Wilde lijsterbes, berk spec.
28 Herfstkortvleugelmot		1		
29 Groene eikenbladroller	1			
30 Gewone grasmot		2		
Verzameloorten				
2 Stigmella aurella/splendidissimella		14	1	Braam spec.
3 Stigmella ruficapitella-groep		3		Zomereik
4 Phyllonorycter spec.		3		
5 Kokermot onbekend		2		
Totaal individuen	9	91	39	
Soorten	5	19	14	
Totaal verzameloorten	4	1		

Tabel 14. Microvlinderwaarnemingen Hernense Bos 2022 t/m 2024.

Grote spikkelspinner, 13 feb 2024

Zuringspinner, 1 juni 2020

Herfstkortvleugelmot, 11 nov 2020

7 Korte samenvatting

In dit rapport zijn waarnemingen opgenomen van dag- en nachtvlinders in vier terreinen van Geldersch Landschap en Kasteelen: Elzent (zuid van Elzendweg), Waterzuivering (Hooge Veld), Hernen Kasteel en Hernense Bos. Naast waarnemingen in 2024 zijn ook eerdere waarnemingen vanaf 2011 in deze onderzoeksgebieden opgenomen (eerste jaar verschilt per gebied). In tabel 15 is een samenvatting opgenomen van de aantallen waargenomen soorten per gebied inclusief het totaal aantal bezoeken vanaf het startjaar.

Onderzoeksgebied	Startjaar	Totaal bezoeken	Dagvlinders		Macrovlinders		Microvlinders	
			Soorten	Ind	Soorten	Ind	Soorten	Ind
Elzent (zuid van Elzendweg)	2011	39	20	968	16	126	51	423
Waterzuivering (Hooge Veld)	2014	42	19	849	13	33	11	43
Kasteel Hernen	2016	52	22	949	15	216	44	422
Hernense Bos	2012	22	15	125	12	78	18	139

Tabel 15. Alle in dit rapport opgenomen waarnemingen in de vier onderzoeksgebieden vanaf startjaar, zowel soorten als individuen dag-, macro- en microvlinders.

Rups sint-jacobsvlinder, Elzent (zuid van Elzendweg), 7 juli 2023.

Referenties

- Hollander, H., 2021. Vlinderwandelingen rond Bergharen, gemeente Wijchen, 2021. Dagvlinders in acht terreinen van Geldersch Landschap en Kasteelen.
- Hollander, H., 2024. Voorkomen van de zuringspanner *Lythria cruentaria* rond Wijchen en op de Hatertse en Overasseltse Vennen. Franje 27(53): 25-32.